Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dn.26 listopada 1932 r. 767.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.	Dział.	Str.
1. Układ z Ameryką w sprawie długów.-	I.	1.
III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.		
2. Militaryzm litewski w ujęciu "Socjaldemokratsa.-	III.	"
3. "Lietuvos Aidas" o stosunkach prasowych na Litwie.-	"	2.
Kronika.		
4. Organizacja lit.Związku Strzeleckiego.-	"	"
5. Zatwierdzenie traktatów.-	"	3.
6. Propaganda prasowa przez Radjo.-	"	"
VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.		
Kronika.		
7.Zebranie Landwirtschaftspartei w Szyłokarczmie.-	VII.	"

----§-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

U k ł a d z A m e r y k ą w s p r a w i e d ł u g ó w ."Echo" /323 XI.32/: Rząd litewski podpisał ze St.Zjednoczonemi Ameryki Północnej układ, dotyczący uregulowania długów Litwy w stosunku do U.S.A. Zgodnie z tym układem wypłata 224.545,46 dolarów, które Littwa miała spłacić w terminie od lipca 1931 r. do 30 czerwca 1932 r. na poczet długu w myśl układu z 22 września 1924 r. rozkłada się na raty w ten sposób, że Litwa winna wypłacić wymienioną sumę wraz z odsetkami 4% rocznie w ciągu 10 lat, zaczynając od 1 lipca 1933 r.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

M i l i t a r y z m l i t e w s k i w u j ę c i u "S o c j a l d e m o k r a t s a". "Socjaldemokrats" Nr.260 /List z Kowna".Streszczenie:

Dowództwo armji litewskiej składało się z początku z nielicznej grupy byłych oficerów armji carskiej, zarówno Litwinów, jak i cudzoziemców. Ci ostatni, widząc, że w kraju są dobre warunki zajęcia wyższych stanowisk, stali się wielkimi "patrjotami litewskimi".

Wszyscy oficerowie byli nastrojeni reakcyjnie. Nie zdążyli oni zrosnąć się z demokracją i zapomnieć o uprzywilejowanej sytuacji, w jakiej się znajdowali w Rosji carskiej. Dla zapewnienia sobie podobnie wygodnej sytuacji w Litwie, oficerstwo usiłowało wywrzeć wpływ na rząd. Wyrażało się to w organizowanych przez oficerów puczach antyrządowych.

Miało miejsce kilka takich puczów. W końcu 1918 r. oficerzy obalili ministra Wojny Voldemarasa. W 1919 r. dowódca 2 pułku piechoty Głowacki wystawił karabiny maszynowe przeciwko prezydentowi Smetonie. W 1920 r. wybuchł bunt artylerzystów z Poniemunia. Następnie miał miejsce ferment wśród oficerów, zakończony zamachem bombowym na ministra Galwanauskasa, posądzonego o lansowanie projektu Hymansa. W 1924 r. oficerowie grozili, że obalą gabinet Tumenasa i zwolnią z więzienia redaktora Smetonę /obecnego prezydenta/. W początkach 1926 r. tautininkowie zaproponowali liaudininkom obalenie gabinetu Bistrasa przy pomocy siły zbrojnej. Ostatnio wreszcie miał miejsce przewrót wojskowy w dn.17 grudnia 1926 r.

Oficerstwo nie uspokoiło się jednak nawet po stworzeniu dyktatury wojskowej. Obecnie otwartych puczów już się nie organizuje. W dalszym ciągu jednak mają miejsce ferment i niepokoje. Zmiany i reformy w rządzie stale dokonują się zgodnie z wolą oficerstwa, które nigdy nie ogląda się na interesy państwa czy narodu, kierując się zawsze interesem osobistym, polegającym w pierwszym rzędzie na zapewnianiu sobie dobrobytu materjalnego. Interes wyłącznie materjalny wziął również górę nad mglistym romantyzmem, kultywowanym przez b.dyktatora Voldemarasa z jego tajną organizacją "Żelaznego Wilka".

W obecnych warunkach dyktatury oficerstwo doskonale zapewnia sobie uprzywilejowane stanowisko. Młode pokolenie oficerów wychowują ci sami byli pułkownicy i generałowie carscy, reprezentujący reakcję. Kluby oficerskie odegrywają w całokształcie polityki rolę decydującą. Kluby decydują o nominacjach czy dymisjach ministrów.

Równolegle do wzrostu wpływów oficerskich nieustannie wzrasta też budżet wojskowy. W 1927 r. wynosił on 38,9 milj.litów, zaś w 1931 r. wzrósł do 56,8 milj.lt. Ogromna ta niemal 18 miljonowa nadwyżka niemal w całości zużywa się na zwiększenie płac oficerskich. Dyktatura oficerom się opłaca. Zależnie od stopnia zajmowanego stanowiska oficerowie pobierają obecnie na Litwie od 800 do 4 tys.lt. miesięcznie. Oficjalnie na płace te składają się różne pozycje: stopień, zajmowane stanowisko, specjalność, wykonana praca, przydział, dodatek mieszkaniowy, dodatek na dzieci, dodatek świąteczny i t.d. W takich warunkach oficerowie na Litwie mają świetne warunki bytowania. Niemal każdy z oficerów posiada swój motocykl, wspaniałe auto, a szereg z nich nawet własne majątki.

Na szyderstwo w takich warunkach zakrawa fakt, że robotnikom obniżono płace w pewnych wypadkach do wys.1 lita dziennie. Nawet inteligenci, pracownicy wyższych instytucyj oświatowych rzadko otrzymują więcej, niż 300 lt. miesięcznie. W ostatnich czasach bezrobotni zaczynają się rekrutować nawet z pośród inteligencji.

Kryzys ekonomiczny wywarł wpływ również na budżet rządzonego po dyktatorsku państwa. Dla związania końców rząd zaczął nakładać nowe podatki i zmniejszać płace. M.in. zmniejszył nieco płace oficerom. W odpowiedzi na to oficerowie ogłosili strejk, pełniąc wprawdzie swe obowiązki, lecz odmawiając przyjęcia zmniejszonych poborów. Sytuacja taka trwała cały miesiąc. Wreszcie oficerowie otrzymali pobory w dawnej wysokości. Rząd oficerom ustąpił, a dla zbilansowania budżetu wydał ustawę o podatkach od zawodów wolnych.

Obecnie między rządem a oficerami znów zapanowały dobre stosunki.

"L i e t u v o s A i d a s" o s t o s u n k a c h p r a s o w y c h n a L i t w i e ."Lietuvos Aidas" Nr.268 z 24.XI.1932 r. Art.p.t."Tydzień propagandy prasowej". Streszczenie:

Związek Dziennikarzy Litewskich przygotowuje się do uroczystego obchodu stulecia, jakie upłynęło od ukazania się pierwszego perjodycznego wydawnictwa w jęz.litewskim. Jubileusz ten uczci się przedewszystkiem drogą propagandy prasowej. Od dn.28 listopada do 5 grudnia trwać będzie t.zw."tydzień propagandy prasowej", w celu uświadomienia szerokich mas ludności o potrzebie popierania prasy.

W porównaniu z innemi kulturalnemi narodami Litwa jest pod względem rozpowszechnia prasy bardzo zacofana. Tak np., jeżeli chodzi o Łotwę, jedno tylko pismo "Jaunakas Zinas" ma ok.120 tys. egzemplarzy nakładu. Ogółem zaś nakład pism łotewskich wynosi conajmniej 200 tys, podczas, gdy nakład pism litewskich wynosi jakieś 25 - 30 tys. Zaznaczyć przytem należy, że Litwa ma conajmniej o 500 tys. więcej ludności niż Łotwa. Czytelnictwo pism zaś rozpowszechnione jest niemal 10 razy mniej. Główna wina za to spada na litewskie niedbalstwo i nieinteresowanie się życiem kulturalnem. Inteligencja litewska zbyt upodobała sobie w hulankach, kartach, a zwłaszcza w pustych i jałowych rozmowach. Często się zdarza, że w grupie inteligentów trudno znaleźć odpowiedni temat rozmowy. Mówi się o"polityce", obmawia się bliźnich, powtarza się plotki i t.d. Są nawet inteligenci, którzy się przechwalają tem, że nie czytują pism. Tak samo wielkie zaniedbanie pod tym względem panuje wśród urzędników litewskich, gdzie też mają wzięcie karty, pijatyki, plotki, intrygi. Jest to rzecz niedopuszczalna, na którą nawet władze zwierzchnie winne zwrócić uwagę.

Trzeba się przeto poważnie zająć propagandą prasową,zwłaszcza wśród inteligencji. Dziś żaden inteligent ns Litwie nie może się uskarżać, że nie ma co czytać. Na Litwie ukazuje się już przecież blisko 200 perjodyków, wśród których każdy może wybrać, co mu się podoba.

K r o n i k a .

O r g a n i z a c j a l i t . Z w i ą z k u S t r z e l e c k i e g o ."Visa Lietuva" z 1931 r./XI.32/:Litewski Zw.Strzelecki jest organizacją społeczno-narodową, zorganizowaną na podstawie rygoru wojskowego. Celem Zw.Strzeleckiego jest obrona i utrwalanie niepodległości Litwy. Dla osiągnięcia swego celu Zw.Strzelecki werbuje do swych szeregów wszystkich Litwinów, którzy w wolnych chwilach pracują w sposób zorganizowany.

Praca Zw.Strzeleckiego zmierza w dwóch kierunkach, mian.: wyszkolenia sportowego i przysposobienia wojskowego oraz wychowania narodowego i kulturalnego. Przysposobienie wojskowe oraz wyćwiczenie sportowe mają na celu obznajmienie członków ze wszelkiego rodzaju bronią, wyrobienie w nich rzutkości i odwagi oraz w ogólności wychowanie dzielnych obrońców Ojczyzny. Zw.Strzelecki każdego roku organizuje zawody sportowe i strzeleckie. W zakres przysposobienia wojskowego wchodzi także obrona przeciwgazowa oraz wyszkolenie na wypadek pożaru.

W tej dziedzinie przy okręgach i plutonach Zw.Strzeleckiego organizowane są straże ogniowe oraz odczyty i pokazy gazowe. Zw.Strzelecki wydaje tygodnik "Trimitas" oraz liczne broszury i książki, propagujące ideję strzelecką. W zakresie prac zorganizowanych Zw.Strzelecki organizuje własne orkiestry, chóry, trupy teatralne, bibljoteki, kursy niesienia pierwszej pomocy, urządza wycieczki i odczyty i inne imprezy.

Jedną z najważniejszych trosk Zw.Strzeleckiego w chwili obecnej jest zdobycie własnego domu i lokalu, w którym mógłby on najpomyślniej się rozwijać.

Z a t w i e r d z e n i e   t r a k t a t ó w . "Dzień Kow."/268.XI.32/: 22 b.m. Gabinet Ministrów zatwierdził 3 traktaty, a mianowicie: ze Stanami Zjednoczonemi A.P. w sprawie odroczenia długów, z Belgją - uzupełniającą umowę o ekstradycji oraz traktat międzynarodowy w sprawie zakazu używania podczas wojny szkodliwych gazów. Pozatem przyjęto projekt ustawy o uzdrowiskach i nowelę do projektu ustawy o podatku akcyzowym.-

P r o p a g a n d a   p r a s o w a   p r z e z   R a d j o . "Dzień Kow."/268.XI.32/: Związek Dziennikarzy porozumiał się już z dyrektorem radjostacji p.Sutkusem w sprawie ustalenia programów, które będą nadane przez Radjo podczas tygodnia propagandy prasy. A więc: 28 b.m. odbędzie się odczyt dr.Puryckisa n.t. znaczenia prasy perjodycznej w życiu codziennem, 29 b.m. redaktor "Musų Rytojus" p. Brużas wygłosi odczyt p.t."Akcja ekonomiczna w prasie"; 30 b.m. odbędzie się odczyt dyr.Turauskasa, 1 grudnia będzie transmitowany przez Radjo t.zw."czwartek dziennikarzy", 2 grudnia odczytany będzie feljeton Piwoszy, 3 grudnia nacz.red."Liet.Aid." p.Gustainis wygłosi odczyt n.t.dylentantyzmu i niesumienności w prasie, 4 grudnia transmitowane będzie uroczyste nabożeństwo z kościoła Witolda i kazanie okolicznościowe ks.kan.Tumasa i 5 grudnia nadana będzie przez Radjo uroczysta akademja prasowa z Teatru Państwowego.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

Z e b r a n i e   L a n d w i s t s c h a f t s p a r t e i   w   S z y ł o k a r c z m i e . "Dzień Kow."/265.XI.32/: W ostatnich dniach odbyło się w Szyłokarczmie zgromadzenie powiatowego oddziału Landwirtschaftspartei, na którem przemawiali prezes partji Konrad i poseł do Sejmiku Gubba. Przemówienie Konrada poświęcone było przedewszystkiem sprawom szkolnictwa. Na mocy ustawy wydanej w 1924 r. przez Dyrektorjat Boettchera, nauka w szkołach w Kr.Kłajpedzkim ma się odbywać w języku, jakim się posługują rodzice ucznia w domu. Jednakże z takiem postawieniem sprawy Landwirtschaftspartei nigdy się nie zgadzała, stale się domagając zasięgnięcia opinji w tej kwestji u samych rodziców. W ostatnich czasach Dyrektorjat i partja centrum otrzymują zewsząd skargi, że nowi nauczyciele, którzy świeżo ukończyli seminarjum nauczycielskie, po zasięgnięciu informacyj u dzieci, nauczają je w języku, jakim się posługują ich rodzice w domu. Zdaniem Konrada, jest rzeczą niedopuszczalną, by nauczyciele naradzali się w sprawach szkolnictwa z 6 - 7-letniemi dziećmi, gdyż nie dzieci, lecz rodzice powinni w tych sprawach decydować. Przechodząc do omawiania spraw gospodarczych, Konrad oświadczył, że podczas incydentu z Boettcherem w Kownie zapadła uchwała, że zawieranie traktatów handlowych należy do kompetencji wyłącznie rządu centralnego, a Dyrektorjatowi wzbroniono zajmować się sprawami gospodarczemi i rynkowemi kraju. I oto, pomimo to, że Kraj Kłajp. jest krajem zboża, nikt się nie troszczy o znalezienie dlań rynków zbytu, natomiast poradzono, by zbożem karmiono nierogaciznę, a jaki był skutek tej rady, sami rolnicy dobrze o tem wiedzą. Co się tyczy spraw kredytowych, to Kr. Kłajp. jedynie w drodze ustawy nie może tego załatwić, jednakże przedstawicielom partji udało się w wyniku narad z instytucjami kredytowemi uzyskać zmniejszenie odsetek z 24 do 8 - 9% rocznie. W dalszym ciągu Konrad poruszył zagadnienie, wysunięte przez Sejmik, by na miejsce obecnych naczelników powiatów, którzy są wszyscy posiadaczami ziemskimi, wyznaczano urzędników Dyrektorjatu. W związku z tem Konrad ostro zaatakował b.Dyrektorjat litewski, który wyznaczył dożywotnio 9 radców kraju z wysokiemi gażami, a m.in. jednego obcokrajowca, posiadającego paszport i niemiecki i litewski. Zdaniem Konrada, radcy ci, chociaż mający wysokie wykształcenie, nie mogą jednak zastąpić doświadczonych urzędników krajowych.-